

ÖMRÜNÜ DİN HİZMETİNE ADAYANLAR

Söyleşi: Mahir KILINÇ

Allah'a ve O'nun dinine hizmet, büyük bir bahtiyarlıktır. Bu, herkese nasip olabilecek bir vazife değildir. Bundan nasiplenen din gönüllüleri, bunun bereketi ve feyzini sadece ahirette değil bu dünyada da görür. Onlara meşakkat yüklü nice hizmet kolay gelir, o hizmetlerden büyük bir mutluluk duyar. O hizmetleri kendine bir vazife bilerek her geçen gün daha büyük bir heyecan ve

iştiyakla bu dine hizmet eder. Bu esnada da gecenden, gündüzünden, rahatından, sevdiklerinden hep feragat eder. Böylesi fedakârlık ancak bir gönül erinin yapabileceği bir iştir. Gönlünü, ömrünü bu hizmete sunan din gönüllülerine bu dini öğrenmede çok minnet borçluyuz. Söyleşi gerçekleştirdiğimiz din gönüllüleriyle hayatımı bu hizmete vakfetmiş ve vakfetmekte olan nice din gönüllüsünden bir kesit sunmayı istedik sizlere.

Ali Kemal Hut: Dinin kanseri huraferlerden uzak durulmalıdır

Sizleri din hizmetine hazırlayan hocalarınız kimlerdir, bize onlardan bahseder misiniz?

Rize Sütlüce köyünde "Muhacir Hoca" ismi ile maruf Gürcistanlı Mecid Efendi'de hafızlığıma başlayıp tamamladım. 1950 yılında da Rize'deki Çarşı Camii'nde Alaaddin Hoca'dan kıraat eğitimi aldım.

İlmimi geliştirmek için İstanbul'a geldim. Yeraltı Camii İmamı Üsküdarlı Hafız Ali Efendi'den talim ve tecvit eğitimleri aldım. Enderuni İsmail Efendi, Hamdi Efendi ve Hasan Akkuş efendilerden aldığım eğitimlerin cemiyete aksetmesi ile ayan'ın teveccüh ve takdirleri tezahür etti. İlmî tedrisatların neticesinde Kesik Bacak İsmail Efendi'den de icazete mazhar olundu. Hayat ve hatıratımda müstesna yerleri olan kıymetli hocalarımı her daim hasret, dua ve rahmet ile yâd ediyorum...

Zor zamanlarda okudunuz ve yine zor zamanlarda talebe okutunuz. Bize o dönemlerden söz eder misiniz?

Çok zor ve çileli zamanlarda okuduk ve okuttuk. Hafızlık yaparken camide eğitim esnasında jandarma tarafından baskına uğramamak için köy girişlerinde gözcüler bekletilirdi. Jandarma görüldüğünde hemen haber gelir, Kur'an-ı Kerim'ler toprak altında önceden hazırlan-

mış bir kuytuya saklanır, biz öğrenciler hepimiz bir yana kaybolurken jandarmanın teftişi bitince tekrar hafızlık düzenine geçilirdi. Baskın korkusuyla Kur'an eğitimi aldık. O dönem acı ve ıstıraplı dönemlerdir. Kur'an-ı Kerim okutmak yasaktı ve yasaklara rağmen gizli gizli talebe olmaya ve okutmaya devam ederdik. Kur'an eğitimi için sağlanan bugünlerdeki geniş ve güzel imkânlar, o günlerin tarifsiz hüznüne teselli olurken İslam'a, dolayısıyla insanlığa hizmet aşkımıza bereket katıyor...

Farklı muhitlerle birlikte uzun süre Kasımpaşa'da görev yaptınız. Ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

Her biri ayrı kıymette, müstesna camilerde vazife yapmak Mevla'nın lütfu oldu. Yavuz Sultan Selim ile başlayan görev Piyale Paşa ile devam etti. Ardından Koca Mimar Sinan'ın kalfalık dönemi eseri Kasımpaşa Camii Kebir'de 25 yıl. Hususen 1977 - 1981 seneleri aralığında anarşi ve siyasi kargaşa-

nın çok yoğun yaşandığı yerlerden biriydi Kasımpaşa. Bu yılların dışında da zaten birçok kabadayının, külhanbeyinin ve Beyoğlu'nda gayrimeşru çizgide yaşayan kimsenin sürekli olduğu bir muhitte hizmet etmeye çalışmak Mevla'mızın takdiri oldu. Camiye giderken çeşitli bahanelerle yolumun kesildiği, tehdit edildiğim hatıralarım var. Birçok zorluğa rağmen asla yılmadım ve yolumu kesen o insanlar da dâhil yanlış yoldaki kişilere iyiliği, güzelliği anlatıp kötülüklerden sakınmaları için nasihatler ederek iyiliği yayma hareketinin gelişmesi ve sürmesi için mücadele ettim. Elhamdülillah o insanların birçoğu zaman içerisinde kötü alışkanlıklarından kurtulup hem cami cemaatimden hem de talebelerimden oldular. Sonrasında da onlar iyiliği yaymayı kendilerine mesuliyet edindiler.

Din hizmetinde bulunan din görevlülerimize tavsiyeleriniz nelerdir?

Din hizmetinde olmak, çok büyük çok hassas bir mesuliyettir! Din hizmetinde bulunanın vazifesi kötülükten koruyup iyiliği yaygınlaştırmaktır. Dün sual olan birçok husus, bugün sual olmaktan çıkmış iken bugünün sualleri farklıdır. Bugünün suallerine cevap verecek ilme sahip olmaları zaruri bir hâldir. Bu arada maalesef şahit olduğum bir yaklaşım tarzı var ki altını çizerek ehemmiyetini ifade etmeyi manevi mesuliyet sayıyorum: Üslup ve had bilme! Din hizmetinde bulunanlar, dinin kanseri, vebası olan hurafelerden ve din üzerinden dünyevi menfaat devşirme yaklaşımlarından titizlikle korunmalı ve uzak durmalıdırlar. Dinimizi, dolaşısıyla da insanlığı korumak, sonsu-

za kadar şiarımız olmalıdır. Hangi dayanakla olursa olsun, hiç kimse hiç kimsenin ahiretteki durumunu ve konumunu kesinleştiremez. Cemaat tektir. O da cami cemaatidir. Camilerin hepsi Allah'ın evleridir. Senin camin benim camim diye bir şey söz konusu değildir. Dinî ilimlerle beraber, insani, ruhi, iktisadi, fenni, edebî, matematik, teknolojik nice ilimlere, başka lisanlara vâkıf olunmalıdır. Haksızlık etmemeli, ettirmemeli haksızlık karşısında duran olmalıyız.

Ali Küçük: Din görevlisi devlete bağlı olmalıdır

Hocam kısaca ilmî hayatınızdan bahseder misiniz, hangi hocalardan ders aldınız?

Peygamberler ne altın ne de gümüş para bıraktılar. Onlar arzu eden ve kıymetini bilen kimseler için ilim bıraktılar. Biz de peygamberlerin mirası bu ilmin ipine yapışmaya çalıştık. Çünkü bizler ilimle nasiplenmeyi arzu ettik ve düştük ilmin peşine. Benim ilk hocam babamdı. Babam beni dokuz yaşındayken hafız etti. Hafız ettikten sonra

kendi hocalarından okuduğu sarf ve nahiv cümlelerini bana öğretti. Babam beni Erzurum merkezdeki Dar'ül-Huffaz'a getirdi, burada hafızlığımı iyice geliştirdim. Osmanlı âlimi olan Sakıp Efendi'den, yine başka bir Osmanlı âlimi Ahmet Efendi'nin talebesi Veysel Efendi'den, dönemin Tortum müftüsü Muhammet Sıddık Efendi'den dersler aldım. Bu insanlar büyük âlimlerdi.

Görev yıllarınız boyunca sizi en çok motive eden şeyler nelerdi?

İlmi bir peygamber mirası olarak buldum. Bu mirası korumak ve talebelerle paylaşmak bana büyük bir haz veriyordu. Sabah namazında başlayan ve yatsı namazına kadar devam eden ders halkaları bana âdeta bitmez tükenmez bir enerji veriyordu. Tabii bu Allah'ın (c.c.) lütfu ve keremiydi. Bir ideal uğruna bunu yapıyorsanız ki bu da Allah'ın (c.c.) rızasıysa o bize ne yorgunluk ne de bezginlik veriyordu.

Ders halkalarının uzun soluklu olmasını ve süreklilik arz etmesini nelere bağlıyorsunuz?

Evvela ilimde disiplin, ideal sahibi olmak ve sebat etmek şarttır. Ben de derslerimde disiplinli olmayı, talebelerime de hüsnüzanla muamele etmeyi kendime şiar edindim. Arapça dil bilgisi dışında Halebi, el-Münteka, Kuduri, Ramuzü'l-e-hadis kitaplarını okuturdum. Emekli olduğum 1984 yılına kadar hem cami hizmetine hem de ders halkalarına Taş Camii'nde devam ettim. Emekli olduktan sonra da Zeynel Camii'nde dersler verdim. Artık yaşımın ilerlemiş olması ve sağlığımın el vermemesi üzerine oradaki dersleri 1997'de bırakmak zorunda kaldım. Oradaki dersleri

bıraktım ama beni bırakmayan bazı talebelerimle de evde ders yapmaya devam ettim.

Din hizmetinde bulunan din gönüllülerimize tavsiyeleriniz nelerdir?

Din hizmetinde bulunan kimse-nin dünyevi olmaması ve devlete bağlı olması lazım. Sadece dünyalık oldu mu hem bu dine hem de bu devlete isyan eder. Herhangi bir amaç uğruna dine ve devletimize asla ihanette bulunmaması lazım. İdeal sahibi olmalı ki din hizmetinde asla bir yorgunluk bir yılgınlık yaşamasin. Kendisine her kim geldi ise onu asla ötelememeli ve cemaat içerisinde de ayrımcılık yapmamalı. Yapmış olduğu ve yapacağı tüm hizmetlerin Allah (c.c.) nezdinde bir mükâfatı olduğunu asla aklından çıkarmamalı ve dine hizmete sımsıkı sarılmalı.

Ahmet Efe: İlimi ibadet görerek, yapmak onu bereketlendirir

Hocam, sizce ilim nedir ve sizin ilim yolculuğunuz nasıl gelişti?

İlim yolu en hayırlı yollardan birisidir. Cenab-ı Hak ilim sahibi insanları toplumun diğer kesimlerindeki insanlardan farklı tutmuştur. Çünkü ilim sahibi insanlar o toplumu iyiliğe, hayra, güzelliğe sevk eden insanlardır. Ben önce Balıkesir Dursunbey köyünde bir Kur'an kursunda hafızlık yaptım. 1965'te İstanbul'a Sultanahmet Camii imamı Gönenli Mehmet Efendi'nin ilgilendiği caminin kible tarafında iki katlı, ikişer odalı bir kursa geldim. Bu kursta kalırken Beyazıt Camii'nde rahmetli Abdurrahman Gürses Hocaefendi'nin talebelerinden Ne-

cati Hoca ve Şerafettin Hoca'dan talim dersleri aldım. Sonrasında Gönenli Mehmet Efendi'den kırat-ı aşere dersleri almaya başladık ve 10. cüze kadar okuduk. 1973 yılında İstanbul Fatih imam hatibini bitirdim. Sonrasında bugünkü Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi olan Yüksek İslam Enstitüsünü 1977'de bitirdim. Yüksek İslam Enstitüsüne devam ederken 1974-78 yıllarında Muhammed Emin Saraç Hocaefendi'nin yatısından sonra yaptığı derslere katıldım. Hocamızın tavsiyesi üzerine ilim hayatıma Mekke'de devam ettim.

Mekke'de akademik hayata devam etmek yerine sizi Türkiye'de imam olmaya sevk eden neydi ve burada din gönüllüsü olarak ne gibi hizmetlerde bulundunuz?

Mekke'de doktoramı tamamladıktan sonra hocalarım benim Ümmü'l-Kura'da akademisyen olarak devam etmemi istediler lakin ben onlara teşekkür ederek memleketime hizmet etmek istediğimi söyledim. Çünkü benim ülkemim ilim erbabı insanlara çok ihtiyacı vardı. Böylelikle 1988 yılında Bağcılar

Ebubekir Camii'nde imamlığa başladım. İmamlık yaptığım zaman zarfında da caminin yanındaki vakıfta kalan üniversite talebelerine Arapça dersleri veriyordum. Yine bu vakıfta kalan ilahiyat öğrencileriyle Sabuni'nin Tefsirü'l-Ayatü'l-Ahkâm'ı ile Menar'ı okuttum. Haftada en az üç gün bazen dört gün sabah namazı ile öğle namazı arasında Bağcılar'dan Fatih'e derse gelirdim. Bende çokça emeği bulunan Emin Saraç Hocaefendi'nin ders halkasında Mecmaü'l-Enhur'u, el-İhtiyar'ı, miras bahislerini okuttum. Hâlâ devam etmekte olan ve sonuna yaklaştığımız Dü-rerü'l-Hükkâm'ı okutmaktayım. Dolayısıyla bu ilim yolculuğumuza kendi ülkemizde devam etmeyi Allah bize nasip etti.

Yıllarca hizmet etmiş ve hâlâ hizmet etmekte olan bir din gönüllüsü olarak din hizmetinde olanlara neler söylemek istersiniz?

Din hizmetinde bulunan arkadaşlarımız sürekli okumalı ve okutulmalı. Çünkü kişi kendi ilminin derecesini okutunca anlar. Ayrıca ilmin ibadet bilerek yapılması onu bereketli kılar. Her yeni vaaz ve hutbeyle kendini geliştirmeli ve yenilemelidir. Benim vazifede olduğum zamanlarda gelen hutbeler genele hitap ettiği için ve meseleler gün be gün değiştiği için halka hitap etmiyordu. Dolayısıyla hutbeleri kendim hazırlamaya çalışırdım ve hutbeye bir hafta uğraşırdım. Böylelikle hazırladığım ve irat ettiğim hutbelerin sayısı 250'yi bulmuş. Arkadaşlarıma tavsiyelerim arasında hadislerle vaaz verme yolunu tercih etsinler. Ayet ve hadislerden bahsedecekleri zaman mutlaka Arapça metinlerini

okusunlar çünkü onda bir bereket var. Halkımız da o Arapça metni duyduğunda her ne kadar Arapça bilmese de daha bir mutmain oluyor ve hocamızı güvenle dinliyor.

Talip Akbal: İmamlar bilgilerini sürekli güncellemelidirler

Kur'an'la olan yolculuğunuzdan bahseder misiniz, hangi hocalardan dersler aldınız?

Ben 1954 yılında Bayburt merkeze bağlı Yeşilyurt köyünde doğdum. Aynı köyde henüz ilkokula başlamadan hafız oldum. İlk hocam Hafız Şakir Kılıçarslan'dı. Hafızlığımı tamamladıktan sonra Kesik Bacak İsmail Efendi'nin de talebesi olan Hakkı Şahin Hocamızda talim okuduk. Sonrasında Haseki'deki varlığıma ışık tutan Gümüşhane'nin Arzular köyündeki Kur'an kursunda Dersiam ve Karadeniz Bölgesi Medreseleri Müfettişi olan Hacı Dursun Efendi'nin talebesi Mehmet Devran Hoca'dan 1967'den 1974'e kadar Arapça okudum. Sonraki yıllarda Haseki Eğitim Merkezine seçildik ve Abdurrahman Gürses Hocaefendi'nin talebesi olma şerefine nail olduk.

İlim tahsil ederken zorluklar yaşadınız mı? Yaşadıysanız bunlardan kısaca söz eder misiniz?

Hafızlık yaptığımız mekânların durumu şimdiki Kur'an kurslarımız gibi güzel ve bakımlı değildi. O günün şartları maalesef öyleydi. Bu imkânsızlıklardan ziyade biraz da o yıllarda resmî tutumdan kaynaklanan ve insanların bilgisizliğiyle alakalı bir durum da vardı. Bir de Haseki'deki eğitimimiz meşakkatliydi. Çünkü aşere takrip ilmini bilenlerin yok denecek durumda olduğu bir Türkiye'de Abdurrahman Gürses Hocamız bu ilmi öğretmekle kalmıyor âdetâ ülkemizin bu ilimden mahrum kalıp kalmama mücadelesini veriyordu. Bizleri de bu mücadeleye hazırlıyor ve ne kadar büyük bir sorumluluğu omuzlarımıza bıraktığını telkin ediyordu. Yazıyla kaim olan bu ilmi yazmamızı tavsiye ediyordu. Bizler de âdetâ gecemizi gündüzümüze katarak bu ilmi öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah'ın kalamını öğrenen ve öğreten bir kimse olmanızın hayatınıza nasıl yansımaları olmuştur?

Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeyi ve öğretmeyi bizler için tahdis-i nimet olarak görüyorum. Ben Kur'an-ı Kerim'in bereketini hem maddi hem de manevi olarak yaşamış birisiyim. Allah ilim ve makam yönünden bizden daha üst düzeyde olan kimselere bizi hoca etti ve maddi anlamda da kimseye muhtaç etmedi. Ayrıca Cezeri, Tayyibe'sinde şöyle der: "Kur'an'da bir söz var ki o söz insanlara yeter zaten." Nedir o söz? "Biz o kitabı kullarımızdan seçtiğimiz kimselere (Muhammed'in ümmetine) miras olarak verdik." (Fâtır, 35/32.) İnşallah bizler de o kimselerden

oluruz. Bizim yegâne dileğimiz de bu zaten.

Meslek hayatınız boyunca beslendiğiniz, size çalışma azmi ve şevki veren hususlar nelerdir?

Kıraatle ilgili beni çalıştıran en büyük etken ihtilafli meselelerle ilgili gelen sorulardır. Bunlarla uğraşmak beni daha zinde tutuyor. Daha ziyade kıraat ilminin tarihî seyriyle ve okunuş farklılıklarıyla ilgilendiğim çalışmalar beni mutlu ediyor. Beni ziyadesiyle daha da çalışmaya sevk ediyor. Örneğin Türkiye'de okutulan tashih-i huruf ve kıraat programının ilk müellifi olmak, aşere ilmine ait kurallar ve kaidelerle ilgili çalışmalar yine tashih-i hurufa yönelik Kur'an-ı Kerim ve ilm-i kıraat ders notları benim en büyük bahtiyarlığımıdır. Çünkü Abdurrahman Gürses Hocamızın vasiyetini yerine getirmek ve bu ilmin öğrenilmesi adına ortaya koyabileceğimiz her türlü katkı bende hiçbir yorgunluk bırakmıyor, âdetâ yenilenmiş olarak devam etmemi sağlıyor.

Din hizmetinde bulunan din görevlülerimize tavsiyeleriniz nelerdir?

Bu meslekte olan kimselerin gayretli olduğuna inanan biriyim. Önce bilgili olmalılar. Bilgili olmak için, doğru bilgiye ulaşmak için çok çalışmalılar. İmamlar bilgilerini sürekli güncellemeliler. Kendilerinden başkalarının bir şey bilmediği yanlısına düşmemeliler. Hasbi olmak ve hesapçı olmamak. Öğrendiklerimiz ya da okuduklarımızla başkalarının nazarında beğenilme cehdiyle değil ibadet maksadıyla ve Hak nazarında mertebe kaydedebilmek cehdi içinde olmalıyız. ■